

Æble/PæreNYT

Nr. 15 // 13. juni 2017

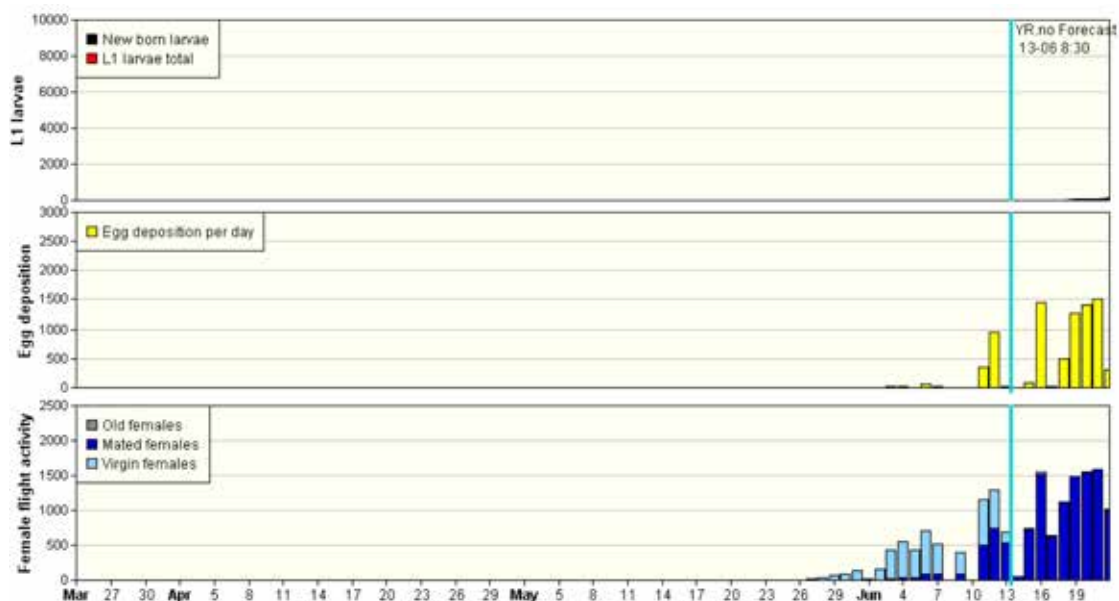
FÆLLES

Æblevikler

- Hvornår æggene forventes at klække kan udregnes således: 10 grader trækkes fra døgn gennemsnitstemperaturen (døgn gennemsnit på 15°C tæller således for 5), og for hvert døgn siden fangst summeres op til 90. Er det forholdsvis køligt vejr går der ca 3 uger fra æglægning til klækning. Er det varmt går der ca 2 uger fra æglægning til klækning.
- Madex er førstevalg til bekæmpelse af æblevikler og bruges, når æggene klækker. Der bruges 50 ml/ha i hver behandling og der behandles ca hver 7. dag i den periode hvor æggene klækker.
- Meget generelt viser RIMpro med biofix sat til 24.05.2017 (første fangst på Årslev) æglægning af betydning fra omkring 10. juni, og begyndende klækning af æg fra 20.-25. juni. Om man skal ud med Madex allerede fra 20.-25. juni kommer an på lokalitet, smittetryk og fangst i fælderne. Ved et lavt smittetryk/lille fangst vil bekæmpelse kunne trækkes til flere æg klækker - mere i kommende nyhedsbreve.
- Fruitweb – efter at hunnerne er parret går der et stykke tid før de begynder at lægge æg. Denne tid kaldes preoviposition fasen. Når hunnerne så er klar til æglægning skal temperaturen være over 14°C om aftenen før der bliver lagt æg.

INDHOLD:

FÆLLES	1
Æblevikler	1
Bladviklere	2
KONVENTIONELT	3
Skurv	3
Rød æblebladlus	4
Rustmider	4
Meldug.....	4
Clara Frijs - udtynding	5
Clara Frijs - ekstra gødning.....	5
Nyplantninger	5
Bladgødsning	6
Væksthæmning – mangelfuld sætning	7
Vanding – god sætning.....	7
Sådan skal planteaffald og spildevand håndt.....	7
ØKOLOGI	8
Skurv	8
Sodplet.....	8
Meldug.....	9
Æblevikler og feromonforvirring.....	9
Rød æblebladlus	9
Forsøgstilladelse til Kvassia	9
Pærebladhpvæse	9
Arrangement ved Maren Korsgaard.....	9

Æblevikler. Varsling i RIMpro på sydlig lokalitet med biofix sat til 24.05.2017 viser så småt begyndende klækning af æg fra 20.-25. juni. Ved højt smittetryk fra 2016 og/eller stor fangst i fælderne hidtil i år kan det være aktuelt at behandle med Madex allerede fra 20.-25. juni.

- Feromonforvirring: Nogle år og på nogle lokaliteter kan trykket af æblevikler være så stort, at det på trods af opsætning af feromonforvirring kan være nødvendigt at behandle med Madex. Tjek fælderne i egen plantage!

Æblevikler. Indgang i æble. Behandling med Madex skal ske før larven når at gnave sig ind i frugten dvs. det optimale behandlingstidspunkt er lige, når larverne kommer ud af æggene. Afhængig af lokalitet/år/smittetryk plejer vi at finde de første skader af æblevikler i løbet af den første-anden uge af juli. Her foto fra 3. juli 2009. >>>>

Skarpspidset frugtbladvikler. Hold øje med fælderne nu hvor der er begyndt at være fangst af de andre viklerarter. Billede herover.

Bladviklere

- De viklerarter, som fører til sene viklerskader, er begyndt at dukke op i fælderne. Der er fanget både den grå knopvikler og skarpspidset frugtbladvikler.
- Sørg for at have Steward og/eller Turex hjemme for behandling mod laverne af sene viklere. Ørentvist er begyndt at komme frem nu og Steward vil desværre være hård ved dem, mens Turex er harmløst for nyttedyr.
- Bekæmpelse med Steward eller Turex skal ske ca 2-3 uger efter fangst afhængig af hvor høj temperaturen er i perioden efter sværmning/æglægningen.
- Husk at feromonforvirring Isomate ikke virker på Rød Knopvikler og Grå Knopvikler. Så trods feromonforvirring skal der behandles mod disse to arter, hvis der er fangst over skadetærskel.

Natsværmere i fælden for frugtskrælvikler. Disse tæller naturligvis ikke som frugtskrælvikler. De bør fjernes, så der er plads på limpladen til fangst af frugtskrælvikler

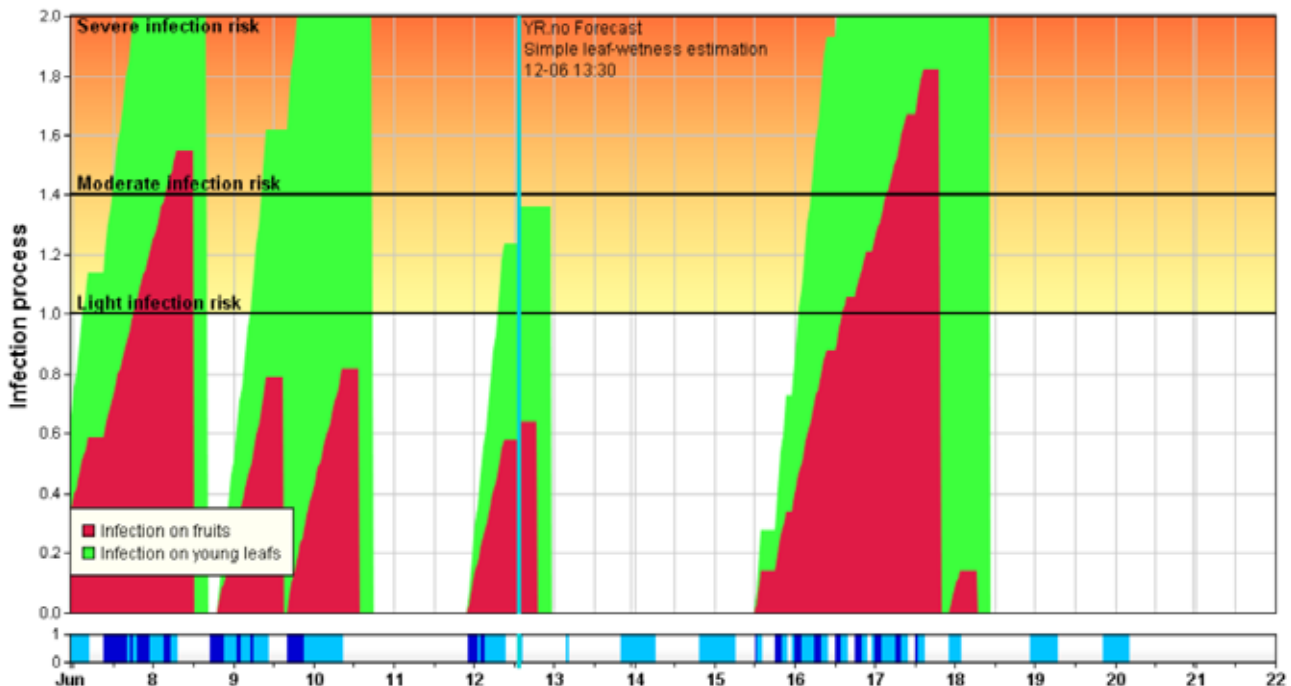
Der er mange viklere i bladene - særligt i skudspidserne i år. Det kan tyde på, at der vil komme en stor flyvning af denne art i løbet af de kommende uger.

KONVENTIONELT

Skurv

- Nu viser både sporetællingerne på Årslev og varslingsprogrammerne, at der udslynges minimalt med sporer i forbindelse med regnvejre.
- Før man overvejer at reducere på skurvsprøjtningerne, skal man tjekke for skurv i de modstandsdygtige og modtagelige sorter.
- **I modtagelige sorter er det generelt en fordel/sikkerhed at have dækket mod skurv ved den førstkommande regnvejrperiode.**
- **Synlige infektioner:** I tilfælde af at der er konstateret skurv, er strategien at sprøjte forebyggende resten af sæsonen med Delan. Dette vil ikke dræbe etablerede infektioner, men forhindre at de nye sporer fra de etablerede infektioner kan inficere. I tilfælde af at der er konstateret skurv, skal der sørges for dækning, når der udsigt til **infektionsfare af skurv på bladene. Så længe der kommer nye blade til dvs. indtil skudvæksten afsluttes, vil dette svare til behandlingstrategien i primærsæsonen.**
- Af hensyn til rovmiderne bør brugen af mancozeb-midlerne begrænses. Desuden er sideeffekten mod Gloeosporium af disse midler for dårlig.
- Vær obs på smitte fra grenskurv (primært et problem i pærer): De vil kunne smitte resten af sæsonen.
- **Hvis der ikke findes skurv**, kan sprøjtning reduceres til et interval på 10-15 dage. Brug 0,4-0,5 kg/ha Delan. Ved udsigt til store mængder nedbør/lange perioder med bladfugtighed skal behandlingen times således, at den sker forud for nedbøren. Når varslingen følges i RIMpro vil dette være, når der er udsigt til **infektionsfare af skurv på frugten**. Doseringen bør da ikke være lavere end 0,5 kg/ha.
- I sorter som plukkes sent og som er modtagelige for skurv (Jonagold, Bellida m.fl.) er det særdeles vigtigt med disse sprøjtninger i løbet af sommeren.

RIMpro-Venturia location: Aarslev Imetos M24 - 2017

Varsling af skurv i RIMpro i sekundærsæsonen viser, hvornår der er fare for infektioner af bladene og frugter. Mindre mængder nedbør/korte perioder med bladfugtighed fører kun til infektionsfare af skurv på bladene. Hvis der ikke findes skurv, kan sprøjtning reduceres til behandling når der er udsigt til infektionsfare af skurv på frugten. I tilfælde af at der er konstateret skurv, skal der sørges for dækning, når der udsigt til infektionsfare af skurv på bladene.

Husk at de regelmæssige sprøjtninger mod skurv i løbet af sommeren vil have sideeffekt på flueplet (til venstre) og sodplet (til højre). Det er sygdomme, der ligesom skurven, vil trives særlig godt i en fugtig sommer.

Rød æblebladlus

- **Tjek effekten af behandling mod den røde æblebladlus før blomstring og også for effekten af Mospilan mod den røde æblebladlus ved behandling mod æblehvepsen.**
- **Angrebne af rød æblebladlus har været usædvanligt omfattende i år. Og selv to gange Mospilan har ikke altid været nok til at der er frit for rød æblebladlus nu.**
- I nyplantninger er der absolut nul-tolerance af rød æblebladlus.
- Teppeki må bruges højst 3 gange pr sæson og virker udmærket på rød æblebladlus om end lidt langsommere end Mospilan. Ved brug af Teppeki kan der gå mere end en uges tid før effekten kan ses.
- Teppeki er lidt mere skånsom mod nyttefaunaen end Mospilan. Mospilan må højst bruges 2 gange pr sæson. Der kan med fordel tilsættes sprede/klæbemidlet Pronet Alfa til Teppeki/Mospilan.

Rustmider

Undersøg regelmæssigt for angreb af rustmider. Det er vigtigt at opdage rustmiderne i tide og ikke først fatte mistanke, når bladene er blevet misfarvede. Ved behandling med svovl mod meldug (se næste afsnit) opnås sideeffekt på rustmiderne. Pas på med svovl på dunet frugt - kør en dag med lidt lavere temperatur og overskyet vejr.

Meldug

- Ved lunt og tørt vejr er det meldug-vejr.
- I de modtagelige sorter (bl.a. Gråsten) ser vi nu nogle steder alvorligt mange spættede blade dvs. sekundærinfektioner.
- På dunet frugt skal svovl helst undgås, men er der meget meldug, kan man være nødt til at bruge svovl (2 kg/ha). Er det muligt at vælge en dag med lidt lavere temperatur og over-skyet vejr, foretrækkes det.
- Normalt ses meldug ikke i pærer, så brug kun svovl i pærer, hvis der er erfaring for at meldug er et problem i plantagen.
- Fjern meldugskud for at mindske smittetrykket

Clara Frijs - udtynding

- På tidlige lokaliteter kan behovet for håndudtynding nu vurderes i Clara Frijs. Særligt hvis der ikke er brugt Pomoxon/Cerone.
- Jo tidligere man går i gang med håndudtyndingen i Clara Frijs, jo mere gavn får man af udtyndingen i form af brix (smag) og frugtstørrelse. Dog skal det helst være tydeligt hvilke frugter der er størst og bedst inden man begynder at udtynde.
- Når det skal vurderes hvor og hvornår håndudtyndingen skal starte er det en god idé at skære nogle frugter igennem og se på kernerne. Tag frugter af middel-størrelse (de helt små frugter som falder af og de helt store, som bliver hængende, giver sig selv).
- Som tommelfingerregel kan man gå ud fra, at træer i fuld bæring og med almindeligt væksthiveau, kan bære en frugt pr. cm der er imellem træerne. Det vil sige, at hvor Clara Frijs står med 100 cm (1 meter) mellem træerne, kan hvert træ bære ca. 100 frugter.
- Hvor meget et træ helt præcist kan bære afhænger også af træets kondition: Et kraftigt træ eller gren kan bære mere frugt end et svagt træ/gren. Hvis frugterne er ujævnt fordelt i træet eller på en gren, kan man - der hvor der er frugt på - lade dem hænge lidt tættere. De steder i træet, hvor der ikke er frugt på, vil nemlig producere tilstrækkeligt til at der alligevel opnås en god størrelse.
- Frugter på nedhængende grene vil ofte have svært ved at nå en god frugtstørrelse. **Allerede nu kan nedhængende grene med alt for meget frugt klippes op til det antal klynger grenen kan bære igenem.** Husk at kemisk udtynding har meget ringe effekt på frugter, der sidder på sådanne grene og det derfor ikke er nødvendigt at vente på en reaktion fra den kemiske udtynding.
- Fjern dernæst de mindste frugter (tit yderst i spidsen af nedhængende grene) og dem som sidder i skyggen på undersiden af grenene. Fjern så vidt muligt kun frugter - blade og vækstpunkter må ikke fjernes.

Clara Frijs - ekstra gødning

- Det er noget spredt hvor meget Clara Frijs drysser. Når man kan se hvor meget som der endeligt vil blive sat, kan man give ekstra gødning, hvis der er stor sætning og/eller svag vækst. Det er vigtigt at tage en vurdering af frugtmængden på træerne før der gives ekstra gødning.
- Generelt afhænger behov og mængde af, hvor meget der blev givet i forårstildelingen, om der blev suppleret med gødning lige før blomstring, om der er blevet rodbeskåret og af væksthiveauet nu. Også omfanget af frostskaade spiller ind.
- Er der brug for kalium OG kvælstof kan man bruge kalisalpete på jorden eller i gødevandet, eller salpetersyre +svovlsur kali i gødevandet (så N og K kan reguleres præcist efter behov).
- På jorden gives hvad der svarer til ca 15 kg N pr ha i form af 100-125 kg/ha kalisalpete (38% K). I gødevandet gives hvad der svarer til 10-15 kg N/ha.
- En plantage med middelhøje kalital i jorden, middel til god jord og stor avl kan gå efter en total mængde kali på 150-175 kg pr år. Ved normal avl og normalt ingen problemer med frugtstørrelse kan 100-125 kg kali pr år være nok.

Nyplantninger

- Selvom man har været ihærdig med ATS under blomstringen kan der alligevel være sat frugter. Sørg for at fjerne frugter i nyplantninger for at stimulere til vækst.
- Man skal ikke nedbinde grenene, hvis man ønsker vækstkraft i bundgrenene. En opret gren vil vokse mere end en gren med flad vinkel.
- Selvom vi har fået vand er der stadig tørt i visse egne af landet. Prioritér vanding af nyplantninger. I nyplantede træer og træer plantet sidste år skal væksten holdes i gang - det er ærgerligt hvis de afslutter væksten på grund af manglende vand eller næring. Watermarks må ikke overstige 10-20 kPa.
- Hvis man ønsker at stimulere væksten i nyplantninger/småtræer kan man hver 3.-4. uge give hvad der svarer til 20-25 gram pr træ (60-80 kg/ha lagt i rækken) af kalksalpete.

<<<< *Nyplantninger: Sørg for at fjerne frugter i nyplantninger for at stimulere til vækst. Man skal ikke nedbinde bundgrenene, da oprettede grene vil have mere vækstkraft.*

Bladgødskning

- Monoammoniumfosfat 12-27-0 (MAP) tilsættes for at sænke pH i sprøjtevæsken, og samtidig tilføres lidt fosfor.
- Vær forsigtig med bladgødskning på dunet frugt, især når temperaturen er over 23°C i plantagen.
- Bladgødskning på dunet frugt, se tabel:

Dunet frugt 2. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Magnesium	Bittersalt	5	kg
	Bor	Solubor	1	kg
Glat frugt – 1. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Mangan	YaraVita Mantrac Pro	0,75	ltr.
	Zink	YaraVita Zintrac	0,15	ltr.
Glat frugt – 2. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Magnesium	Bittersalt	7	kg
	Bor	Solubor	1	kg

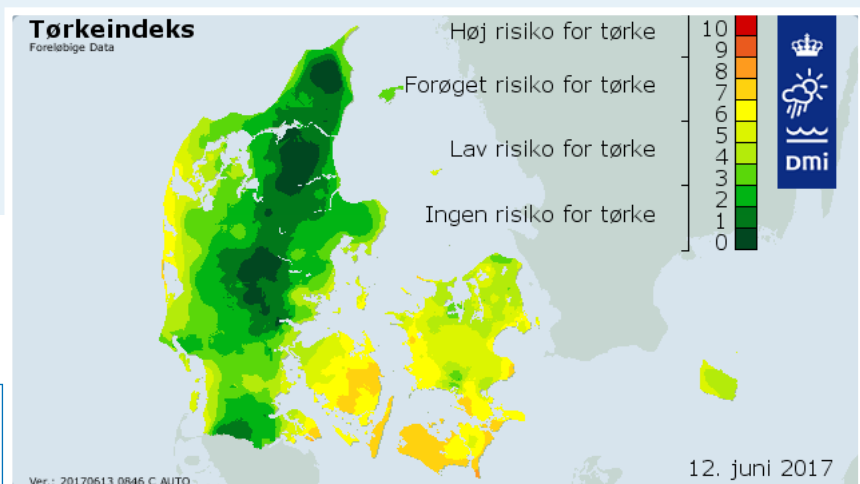
<<<< *Magnesium-mangel plejer at blive godt synligt, når skudvæksten og de nye blade trækker magnesium fra de ældre blade. Bladgødning med bittersalt afhjælper magnesiummangel. Brune pletter på de ældre blade kan være tegn på magnesium-mangel.*

Væksthæmning – mangelfuld sætning

- Regnvejret i den forgange uge vil muligvis bidrage til øget skudtilvækst nu både på grund af vandet i sig selv men også ved at næringsstoffer bliver tilgængelige med vandet.
- Første skridt er at skrue ned for vandet, hvis skudtilvæksten er for kraftig.
- Regalis: Hvis der er behandlet med Regalis, så tjek dato for om det er ved at være tid til nummer to behandling nu. Hvis man ikke har fået behandlet med Regalis på afblomstring (sådan som det ellers anbefales) kan man alligevel godt behandle nu med 0,5-0,7 kg/ha. En behandling nu kan ikke "krympe" skuddet, blot hæmme den videre skudtilvækst. Der vil med andre ord bare ske det, at man ikke får så stort udbytte af behandlingen sammenlignet med hvis der var sprøjtet tidligere.
- En let rodbeskæring kan være aktuel, hvis det går for stærkt i træer med ingen/meget lidt frugt på, men udfør ikke så hård en rodbeskæring at væksten går i stå. Rodbeskæring i de storfrugtede sorter som Jonagold eller Gråsten, som har sat alt for lidt frugt og hvor væksten er for godt i gang, kan en let rodbeskæring hjælpe med at hæmme frugtstørrelsen.

Vanding – god sætning

- Selvom vi har fået noget vand i den forgange uge er der stadig tørt i visse egne af landet. Prioritér vanding af nyplantninger, Clara Frijs, Discovery, Gala, Elstar, Sunrise og andre småfaldne sorter, hvor der er god frugtsætning og svag vækst i træerne, mens de sorter, som traditionelt ikke har problemer med frugtstørrelsen Bellida, Boskoop, Gråsten, Jonagold etc. ikke behøver at have lige så meget vand.
- Tjek Watermarks i egen plantage eller brug tørkeindekset fra DMI som rettesnor: <http://www.dmi.dk/vej/maalinge/toerkeindeks/>
- Vandbehovet er omkring 1-2 liter pr træ pr dag. Den eksakte mængde afhænger blandt andet af vejret, jordtypen, sorten og af vækstniveauet i træerne.
- I Clara Frijs og andre småfaldne sorter bør Watermarks ikke komme over 20 kPa. Bliver værdien højere skal der vandes mere for at være sikker på at få en god frugt kvalitet.

Tørkeindeks fra DMI viser, at der stadig er tørt i visse egne af landet.

Sådan skal planteaffald og spildevand håndteres lige nu

I forbindelse med den nye Pesticidstrategi 2017-2021, har Dansk Gartneri forpligtet sig over for de politiske aftalepartier til at udarbejde en handlingsplan omkring oprydning i kemiske samt håndtering af spildevand og planteaffald.

Handlingsplanen kommer som konsekvens af den problematik som har kørt omkring udledning af pesticider til vandmiljøet omkring Odense. Flere gartnerier har allerede arbejdet en del med løsninger på egen hånd med GartneriRådgivningen på sidelinjen. Det er Dansk Gartneris opfattelse at branchen allerede har rykket sig i positiv retning.

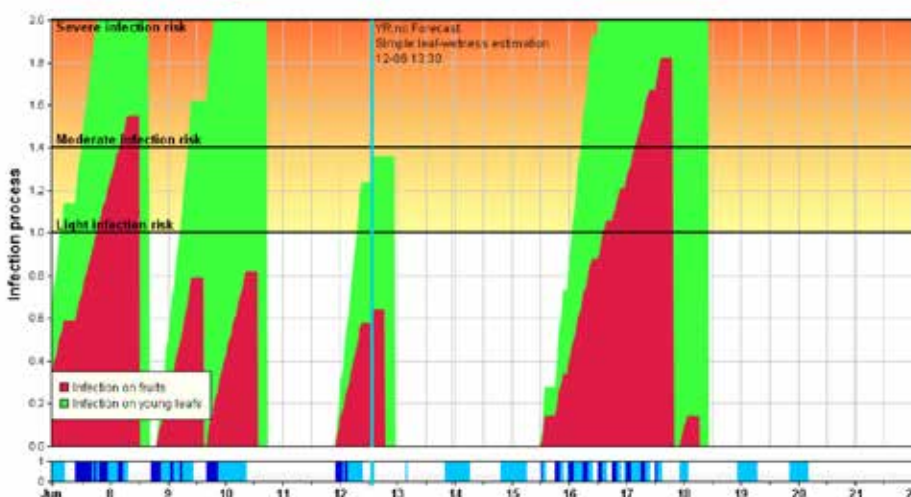
I 2019 vil der komme en evaluering af Pesticidstrategien og dermed også handlingsplanen. Dansk Gartneri ønsker derfor at præcisere delelementer i handlingsplanen overfor vores medlemmer med denne artikel – [se bilag](#).

ØKOLOGI

Skurv

- Nu viser både sporetællingerne på Årslev og varslingsprogrammerne, at der udslynges minimalt med askosporer i forbindelse med regnvejr.
- Tjek for skurv i de modstandsdygtige og modtagelige sorter.
- **I modtagelige sorter er det generelt en fordel/sikkerhed at have dækket mod skurv ved den først-kommende regnvejsperiode.**
- **Synlige infektioner:** I tilfælde af at der er konstateret skurv, er strategien at fortsætte bekæmpelsen resten af sæsonen.
Hvis der er kraftig vækst og væksten i årsskuddene ikke afsluttes af sig selv, kan rodbeskæring i løbet af sommeren være et indirekte tiltag til at mindske skurv-problemet. I tilfælde af at der er konstateret skurv, skal der sørges for dækning, når der udsigt til **infektionsfare af skurv på bladene**. Så længe der kommer nye blade til dvs. indtil skudvæksten afsluttes, vil dette svare til behandlingsstrategien i primærsæsonen.
- Vær obs på smitte fra grenskurv (primært et problem i pærer): De vil kunne smitte resten af sæsonen.
- **Hvis der ikke findes skurv**, kan sprøjtning reduceres til at behandle mod skurv, hvis varslingen viser risiko for infektion på frugterne.

RIMpro-Venturia location: Aarslev Imetos M24 - 2017

Varsling af skurv i RIMpro og Fruitweb i sekundærsæsonen viser, hvornår der er fare for infektioner af bladene og frugter. Mindre mængder nedbør/korte perioder med bladfugtighed fører kun til infektionsfare af skurv på bladene. I tilfælde af at der er konstateret skurv, skal der sørges for dækning, når der udsigt til infektionsfare af skurv på bladene. Hvis der ikke findes skurv, kan sprøjtning reduceres til behandling når der er udsigt til infektionsfare af skurv på frugten.

Sodplet

Armcarb (kalium hydrogen carbonat) er godkendt til bekæmpelse af æbleskurv og har **Sidevirkning mod sodplet**.

Der er risiko for infektioner af sodplet efter 1. juni, hvor der er lange fugtige perioder og hvor frugten er våd i én til flere dage. Det er typisk de samme perioder, hvor der er risiko for skurvinfektioner på frugten.

Bland gerne Armcarb med svovl. Men undgå at blande Armcarb med diverse bladgødskninger, idet nogle blandinger kan give svidninger.

Bland ikke Armcarb med CaCl.

Svage træer, svækket af f.eks. mus/mosegrise, rodbeskæring eller frugtræskræft får lettere svidninger end kraftigere træer. Der ses ofte svidninger på træer ved enden af rækkerne pga. øget tilførsel når man vender med traktoren.

Sodplet angreb forekommer ofte, hvis plantagen har haft angreb tidligere. Sodplet angriber i de samme plantager år efter år, hvor andre plantager har mindre problemer.

Infektioner udvikles gennem hele sæsonen. Angreb når ikke at blive tydeligt på tidligere sorter. Angreb ses normalt på sorter fra Elstar og senere. Angreb ses tydeligst på lyse frugter.

Meldug

Mange steder, specielt i det sydlige Danmark har der været store infektioner af meldug.

Ved bekæmpelse af skurv med en blanding af 4 kg svovl og 5 kg bagepulver (Armcarb) er der god sidevirkning på meldug. Svovlen beskytter mod infektioner og bagepulver reducerer mængden af sporer, der udslynges fra allerede etablerede infektioner

Æblevikler og feromonforvirring

Nogle år og på nogle lokaliteter kan trykket af æblevikler være så stort, at der på trods af opsætning af feromonforvirring kan være nødvendigt at behandle med Madex.

Hold øje med feromonfælder i egen plantage og se om skadetærsklen overskrides.

15 viklere per fælde per uge

Rød æblebladlus

Angreb af rød æblebladlus har været usædvanligt omfattende i år. Heldigvis har nyttedyr gjort et stort arbejde mange steder og har ryddet op i angreb.

NeemAzal må kun bruges til vækst stadie 69 (afblomstring). Så det må ikke bruges længere.

De røde æblebladlus begynder at flyve over på deres sekundære værter, vejbred, nu og kommer retur til æbler i oktober.

Forsøgstilladelse til Kvassia mod æblebladhvæpse

Hvis I har fået forsøgstilladelse til brug af kvassia, så er det de næste 1-2 uger tiden at vurdere virkningen af bekæmpelsen.

Vurder 10 klaser på 10 træer af hver sort, som er behandlet og noter antallet af angrebne klaser og send resultatet til Hanne.

Pærebladhvæpse

Sidste år var der store angreb af pærebladhvæpse. Dette ser ikke ud til at være tilfældet i år. De observerede angreb er ikke alvorlige.

Arrangement ved Maren Korsgaard, Økologikonsulent • Økologisk VKST

2. august kl. 18-21

Temaaften om markise-dækning af æbler og pærer, erfaringer fra ProtecFruit.

Vi mødes kl. 18 hos Niels Borup, Assentorpvej 83, 4295 Stenlille. Her ser vi på en lille test af fast plexiglastag over æbler. Vi kører derefter til Jette og Lars Madsen, Sæbyvej 18, 4270 Høng, hvor vi fra kl. 19-21 ser deres overdækning af pærer og hører om resultater fra projektet ProtecFruit ved seniorforsker Marianne Bertelsen, Aarhus Universitet. Alle er velkomne, deltagelse er gratis.

Maya Bojesen
Tlf: 21 71 77 57
myb@seges.dk

Hanne Lindhard Pedersen
Tlf: 87 40 66 06/Mobil: 23 82 63 47
hlp@seges.dk

Lene Baarts
Tlf: 40 45 99 98
lba@seges.dk